VALTIOVARAINMINISTERIÖ

E 42/2019 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle; Kohti parempaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen sääntelyn täytäntöönpanoa

Erityisasiantuntija Jaana Vehmaskoski
Hallintovaliokunta 18.10.2019

Rahoitusmarkkinaosasto

Vastuunjako valtioneuvostossa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä

SM ja VM 12/2018 yhteisymmärrysmuistio (1.3.2019 alkaen)

- VM:
  - rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettu laki (444/2017) ja sen nojalla annettavat asetukset
  - kansallinen **rahanpesun** riskiarvio
  - rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) asioiden koordinaatiosta kansallisella tasolla sekä Suomen edustamisesta FATFin kokousviikolla

- SM:
  - Rahanpesun selvittelykeskuksesta annettu laki (445/2017) ja sen nojalla annettavat säädökset
  - **terrorismin rahoittamisen** kansallinen riskiarvio
  - harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian alainen toimenpidesuunnitelma ja rahanpesun vastainen toimintasuunnitelma

TIIVIS YHTEISTYÖ VM:N JA SM:N KESKEN RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISESSÄ

Keskeiset toimijat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä Suomessa

Vastuuministeriöt

Valtiovarainministeriö
Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017) (nk. ResL)

Rahanpesun estäminen

Sisäministeriö
Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta (445/2017)

Terrorismin rahoittamisen torjunta

Valvojat
(ResL 7 luvun 1 §)

Finanssivalvonta
Poliisihallitus
Aluehallintovirasto
Patentti- ja rekisterihallitus
Asianajajaliitto
Ahvenanmaan maakunnan hallitus
Ålands lotteriinspektion

Ilmoitusvelvolliset
(ResL 1 luvun 2 §:n 1 mom.)

26 toimialaa (ml. pankit)

Huolehtimis-velvolliset
(ResL 9 luvun 5 §)

Tulli
Rajavartiolaitos
Verohallinto
Ulosottovirasto
Konkurssiasiamies

Rahanpesun selvittelykeskus

Estäminen, paljastaminen ja selvittäminen sekä tutkintaan saattaminen

Ilmoitusten vastaanottaminen ja analysointi

Yhteistyö ja tietojenvaihto

Tilastot

Patentti- ja rekisterihallitus

Kaupparekisteri (tiedot tosiasiallisista edunsaajista)

Poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos, Suojelupoliisi

Estäminen, paljastaminen ja selvittäminen

Syyttäjäviranomainen

Syyteharkinta

Tuomioistuimet

Tuomiot

Kansallinen näkökulma

- Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estäminen on Suomelle tärkeä prioriteetti sekä kansallisesti että EU:ssa
- Hallitusohjelmassa on linjattu, että varmistetaan riittävät viranomaisresurssit, parannetaan tiedonvaihtoa ja tehostetaan valvontaa.
- Rahanpesulla ja terrorismin rahoittamisella on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia yhteiskunnalle.

Tausta

- Komissio antoi 24.7.19 Euroopan parlamentille ja neuvostolle rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämistä koskevan **tiedonannon ja neljä arvioraporttia**.
- Tiedonannossa tarkastellaan **keinoja parantaa** rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämistä koskevien EU:n puitteiden **täytäntöönpanoa** ja annetaan yleiskuva neljästä komission laatimasta raportista.
- Raportit ovat:
  - Arvio/raportti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeistä sisämarkkinoilla ja liittyen rajat ylittävään toimintaan (ylikansallinen riskiarvioraportti),
  - raportti viimeaikaisista epäillyistä rahanpesutapauksista ja niiden arviointi,
  - raportti rahanpesun selvittelykeskusten välisestä yhteistyöstä ja
  - raportti kansallisten keskitettyjen pankkitilirekisterien yhteenliittämisestä.

Käsittely EU:ssa

- PJ-kaudella Suomi on ottanut rahanpesuasiat vahvasti esille
- Suomen näkemyksen mukaan **komission arvioraportit** muodostavat hyvän pohjan jäsenvaltioiden keskustelulle tulevista linjauksista
- Komission laatimissa arviointiraporteissa on nostettu esille **useita rakenteellisia** puutteita, jotka **mahdollisesti estävät** nykyisen sääntely- ja valvontakehyksen tehokasta toimeenpanoa.
- ECOFIN-neuvostossa käsiteltiin 10.10.2019 tilannekatsaus rahanpesun estämisen toimintasuunnitelman toimeenpanosta
- ECOFIN-neuvoston on tarkoitus hyväksyä joulukuussa **päätelmät rahanpesusääntelyn strategisista tavoitteista**.

Komission arviointiraporttien pohjalta Suomi katsoo mm., että

- lyhyellä tähtäimellä rahanpesun vastaisia toimia tulee tehostaa voimassa olevan sääntelyn mahdollistamien toimintamallien ja -tapojen avulla
- nykyinen sääntely tulee ottaa tehokkaasti käyttöön ja sääntelyn noudattamisen valvonta tulee varmistaa
- suunniteltujen lainsäädäntöhankkeiden tarvetta arvioidaan huolellisesti, erityisesti ottaen huomioon jo annetut EU-säädökset
- epäiltyjen rahanpesutapauksien eri tahojen toiminnan epäkohdat tulee selvittää perusteellisesti ja mahdollisista puutteista ja laiminlyönneistä määrätä riittävät korjaustoimenpiteet ja seuraamukset
- rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estäminen edellyttää merkittävää tiedonvaihdon tehostamista eri viranomaisten ja toimijoiden välillä
- rahoituslaitosten valvontakehystä ja valvontaa on syytä lujittaa ja eurooppalaista valvontayhteistyötä tulee edistää.

Hallitusohjelmakirjaus: ”*Suomi toimii EU:ssa siten, että tosiasiallisten edunsaajien ilmoittamisvelvollisuutta laajennetaan koskemaan kaikkia tosiasiallisia edunsaajia, joiden edunsaajaosuus on vähintään 10 prosenttia*”

- Eduskunnan lausuma rahanpesulain käsittelyssä (EV 57/2017 vp): ”*Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi neljännen rahanpesudirektiivin muutosten täytäntöönpanon yhteydessä, onko tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen rekisteröintikynnys riittävällä tasolla sen varmistamiseksi, että säännökset eivät ole helposti kierrettävissä, huomioiden myös näiden tietojen käyttötarkoituksen”*.
- Rahanpesulain muutoksia koskeva HE 167/2018 vp: ”*Rahanpesulain säätämisen jälkeen ei ole tullut ilmi syitä, joiden perusteella Suomessa tulisi poiketa kansainvälisesti hyväksytystä prosenttirajasta. Esitysluonnoksessa ei näistä syistä johtuen ehdotettu muutosta tosiasiallisen edunsaajan suoraan tai välillistä määräysvaltaa osoittavaan prosenttiosuuteen.”*
- **Suomen kanta**: Hallitusohjelman mukaisesti Suomi haluaa nostaa EU:ssa keskusteltavaksi myös tosiasiallisten edunsaajien määrittelyn laajentamisen koskemaan niitä luonnollisia henkilöitä, joiden omistus- tai edunsaajaosuus yrityksessä tai yhteisössä on vähintään 10 prosenttia. Tällä laajennuksella parannettaisiin oikeushenkilöiden taustalla vaikuttavien tahoja koskevien tietojen läpinäkyvyyttä.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Jaana Vehmaskoski
Erityisasiantuntija
Puh. 0295 530267
Lisätieto: jaana.vehmaskoski@vm.fi
www.vm.fi

